

Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu grodzkiego Świnoujście

DOI: <http://dx.doi.org/10.62875/tk.v2i131.1487>

Tomasz Duda

tomasz.duda@usz.edu.pl

Uniwersytet Szczeciński

Instytut Gospodarki Przestrzennej i Geografii Społeczno-Ekonomicznej

Abstrakt: Analiza potencjału turystyczno-kulturowego powiatu grodzkiego Świnoujście jest częścią projektu prowadzonego przez „Turystykę Kulturową” mającego na celu badania i porównanie potencjału poszczególnych mikroregionów w Polsce. Została ona przeprowadzona zgodnie z metodą opracowaną przez Armina Mikos von Rohrscheidt w 2010 r. w oparciu o bonitację punktową z odpowiednio dobranymi kryteriami odnośnie do poszczególnych form wycieczek kulturowych i grup walorów. Analiza, podobnie jak wszystkie poprzednie, skupia się na potencjalnych celach turystyki kulturowej, zagospodarowaniu turystycznym oraz dostępności badanego obszaru.

Słowa kluczowe: turystyka kulturowa, potencjał turystyczno-kulturowy, Pomorze Zachodnie, Świnoujście

I. Dane dotyczące przebiegu badania

Obszar badań: powiat grodzki Świnoujście

Lokalizacja: województwo zachodniopomorskie

Zasięg: mikroregion

Metodologia: metoda oceny potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionów zawarta w: Mikos von Rohrscheidt A., 2010, Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy (wyd.2), wyd. KulTour.pl, Poznań

Kwerenda: źródłowa i literatury: luty-kwiecień 2024

Zapytania waloryzacyjne w obiektach i wizje lokalne: maj 2024

Badania terenowe: maj-czerwiec 2024

Prowadzący badania terenowe: Tomasz Duda

Data wypełnienia formularza: czerwiec 2024

II. Formularz waloryzacyjny:

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A.: zabytki

I.A.a) obiekty sakralne:

Historyczna katedra (12 punktów)

brak

Historyczna bazylika (za pierwsze dwie, punkty tylko wówczas, jeśli nie są katedrami) (6)

brak

Historyczny zespół sakralny dużej wielkości Z (pierwsze dwa) (6)

brak

Mniejszy lub częściowo zachowany historyczny zespół sakralny (pierwsze dwa) (3)

brak

Historyczna znacząca świątynia innych religii ZD (za pierwsze dwie) (6)

brak

Sanktuarium historyczne o znaczeniu międzynarodowym (10)

brak

Sanktuarium historyczne o znaczeniu krajowym lub regionalnym (diecezjalnym) (jedno pierwsze) (6)

brak

Sanktuarium o znaczeniu ponadregionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa) (7)

brak

Inne sanktuarium tej rangi lub sanktuarium o znaczeniu regionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa) (3)

Sanktuarium Chrystusa Króla w Świnoujściu (3)

Inna historyczna stale dostępna świątynia innych wyznań i religii (4)

brak

Inna świątynia innych wyznań i religii Z (2)

brak

Aktualna siedziba biskupia (6)

brak

Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (pierwsze trzy) (4)

Gotycki kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Świnoujściu-Karsiborze, XV-XVI w. (4).

Kościół pw. Chrystusa Króla w Świnoujściu (4)

I.A.b) Zamki i pałace:

Monumentalny zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy) (12)

brak

Monumentalny zamek lub pałac historyczny ZD (za pierwsze trzy) (10)

brak

Zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy) (5)

brak

Zamek lub pałac historyczny ZD (za pierwsze trzy) (3)

brak

Zamek lub pałac stylizowany D (za pierwsze dwa*) (2)

brak

Dwór lub inna rezydencja, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy**) (6)

brak

Ruina historycznego zamku, pałacu, grodu D (za pierwsze trzy***) (2)

brak

Ruina historycznego zamku, pałacu, grodu, niedostępna (za pierwsze trzy****) (1)

brak

I.A.c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:

Średniowieczny cenny zespół urbanistyczny z rynkiem i ulicami, zachowany w znacznej części (za pierwsze trzy) (12)

brak

Inny cenny zespół urbanistyczny na przynajmniej krajową skalę (10)

brak

Historyczny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach (pierwsze dwa) (3)

brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych, miejsce ważnych wydarzeń ZD (pierwsze trzy) (6)

brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych, miejsce ważnych wydarzeń Z (pierwsze dwa**) (3)

brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych ZD (pierwsze trzy**) (4)

Wieża dawnego kościoła Marcina Lutra – neogotycka z XIX w. (4)

Budynek – miejsce ważnych wydarzeń ZD (pierwsze dwa***) (4)

brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych Z (pierwsze trzy****) (3)

Świnoujście – kamienica secesyjna z XIX w (3)

Budynek, miejsca ważnych wydarzeń Z (pierwsze dwa*****) (1)

brak

Historyczne fortyfikacje miejskie zachowane w znacznej części ZD (4)

brak

Znaczne fragmenty historycznych fortyfikacji miejskich (2)

brak

Ruiny fortyfikacji miejskich (1)

brak

Zachowane w znacznej części zespoły zabytkowe związane z dziejami innych niż polska grup etnicznych (za pierwsze dwa zespoły) (7)

brak

Pojedyncze zabytki związane z dziejami innych grup etnicznych ZD (za pierwsze dwa*) (4)

brak

Częściowo zniszczone lub niedostępne obiekty związane z innymi grupami etnicznymi (pierwsze dwa) (1)

brak

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu międzynarodowym ZD (pierwszy) (10)

Latarnia Morska – najwyższy ceglany tego typu obiekt na świecie z XIX w. (10)

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu krajowym ZD (pierwsze dwa*) (7)

brak

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu regionalnym ZD (do trzech***) (3)

Zabudowania portu rybackiego z pocz. XX w. (3)

Historyczna, funkcjonująca stale linia kolejowa lub żegluga (tylko za przystanek początkowy lub końcowy danej linii) (6)

Połączenie promowe pomiędzy wyspami Uznam i Wolin (6)

Historyczna, funkcjonująca sezonowo lub nieregularnie linia kolejowa lub żegluga (lub przystanki pośrednie linii stałej) (za pierwszy przystanek**) (4)

brak

I.A.d) Obiekty militarne:

Zespół forteczny o bardzo dużym znaczeniu militarnym, zachowany w znacznej części ZD (10)

Zespół historycznych fortyfikacji nadmorskich – trzy forty po obu stronach Świny (10)

Zespół forteczny o mniejszym znaczeniu lub zachowany w mniejszej części* ZD (4)

brak

Zespół forteczny o mniejszym znaczeniu dostępny sezonowo lub w mniejszej części** (2)

brak

Pojedyncze zachowane obiekty forteczne ZD (za pierwsze dwa***) (2)

brak

Pojedyncze obiekty forteczne dostępne częściowo, ruiny fortec (pierwsze dwie****) (1)

brak

Zachowana w dużej części, dostępna linia umocnień, ważna strategicznie (pierwsze dwie) (4)

Podziemne Miasto – zachowany w dużej części zespół schronów z czasów Zimnej Wojny (4)

Zachowana w niewielkiej części, dostępna linia umocnień* (2)

brak

Pojedyncze dostępne fragmenty umocnień (pierwsze dwa)** (1)

Fragmenty umocnień i schronów – Świnoujście Przytór (1)

Fragmenty umocnień i schronów – Świnoujście Łunowo (1)

Fragmenty umocnień i schronów – Świnoujście Warszów (1)

Dodatkowe punkty za obiekty dziedzictwa kulturowego:

Obiekt Dziedzictwa Kulturowego o znaczeniu międzynarodowym ZD: UNESCO (dodatkowo 30)

brak

Obiekt będący na polskiej liście Pomników Historii ZD (dodatkowo, jeśli nie znajduje się on na liście UNESCO) (15)

brak

Przy braku ogólnej dostępności obiektów z tej grupy punkty są odejmowane, pozostawia się tylko 1/3 punktów przyznanych za dany obiekt, jeśli inaczej nie wskazano

brak

Dodatkowe punkty za wszystkie miejsca lub obiekty wpisanych powyżej klas:

Za stałych przewodników miejskich, oprowadzających po obiektach lub przewodników obiektowych w języku polskim (za pierwsze pięć) (2)

Przewodnicy obiektowi (narracyjni) na terenie Fortu Gerharda (2)

Przewodnicy obiektowi na terenie Latarni Morskiej (2)

Przewodnicy obiektowi (narracyjni) na terenie Podziemnego Miasta (2)

Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników (w pierwszych pięciu obiektach) (1)

Fort Gerharda – język niemiecki i angielski (1)

Podziemne Miasto – język niemiecki i angielski (1)

Za możliwość zamówienia przewodnika obiektowego** (pierwsze pięć) (1)

brak

Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników (w pierwszych pięciu) (1)

brak

Przewodniki elektroniczne po miejscu lub obiekcie (za pierwsze trzy) (1)

brak

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego miejsca lub obiektu (pierwsze dwa) (2)

Musztra wojskowa podczas zwiedzania narracyjnego Fortu Gerharda (2)

Alarm wojskowy podczas zwiedzania Podziemnego Miasta (2)

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania miejsca lub obiektu (za pierwsze dwa) (1)

brak

Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (przynajmniej dwie wersje obcojęzyczne, w pierwszych trzech obiektach) (1)

brak

Własny materiał informacyjny w obiekcie, jak publikacje monograficzne, albumy (za pierwsze trzy obiekty) (1)

brak

Własny materiał informacyjny w językach obcych (przynajmniej dwóch) w pierwszych trzech obiektach (1)

brak

Za bardzo dobry (2) lub dobry (1) stan konserwacji i estetyki najważniejszych trzech obiektów (element uznaniowy) można doliczyć w sumie od 1 do 2 punktów dla całego regionu

brak

I.B. Miejsca historyczne lub znaczące:

I.B.a) Budowle historyczne i monumenty:

Monumenty (pomniki) o znaczeniu międzynarodowym (każdy) (8)

brak

Monumenty (pomniki) o znaczeniu krajowym (do trzech*) (6)

brak

Monumenty (pomniki) o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)

brak

Pomniki lub obiekty małej architektury o znaczeniu lokalnym (do trzech***) (1)

Zagospodarowanie tzw. małej architektury na Placu Wolności w Świnoujściu (1)

Miejsca historyczne o międzynarodowym znaczeniu (do trzech) (8)

brak

Miejsca historyczne o znaczeniu krajowym (do trzech) (4)

brak

Miejsca historyczne o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)

Dawne baseny niemieckich łodzi podwodnych U-bootów - Karsibór (2)

Miejsca związane z akcją utworów literackich o międzynarodowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (3)

brak

Miejsca związane z akcją utworów literackich o krajowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (2)

brak

Miejsca związane z biografią osób o międzynarodowym znaczeniu (pierwsze trzy) (3)

brak

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu (do trzech) ZD (2)

brak

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu, niedostępne lub częściowo zachowane (za pierwsze dwa*) (1)

brak

Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu (pierwsze dwa) (1)

brak

Miejsca związane z biografią osób innej narodowości, ważnych w skali krajowej dla tych narodowości (za pierwsze dwa) (2)

brak

I.B.b) Cmentarze historyczne:

Nekropolia zbiorowa władców Polski (8)

brak

Nekropolia zbiorowa innych znanych w kraju osobistości (do trzech) (5)

brak

Nekropolia zbiorowa znanych osobistości w skali regionu (do trzech) (2)

brak

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali międzynarodowej (6)

brak

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali kraju (do trzech) (2)

brak

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali regionu (do trzech) (1)

brak

brak

Za każdy cmentarz zabytkowy lub inną nekropolię o znacznie ograniczonej dostępności – odejmuje się połowę przyznanych punktów

I.B.c) Budowle współczesne:

Budowle współczesne o bardzo wysokiej wartości architektonicznej D (do dwóch) (5)

brak

Budowle współczesne o bardzo wysokiej wartości architektonicznej (niedostępne) (do dwóch*) (2)

brak

Budowle współczesne o wysokiej wartości architektonicznej (do trzech**) (1)
brak

I.C. Pojedyncze dzieła sztuki:

Pojedyncze obiekty sztuki historycznej o znaczeniu międzynarodowym (10)
brak

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu krajowym (do trzech) (5)
brak

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu regionalnym (do trzech*) (3)

Zabytkowa korweta podwieszona na sklepieniu kościoła Chrystusa Króla (3)

Zabytkowa drewniana łódź w kościele gotyckim – Świnoujście-Karsibór (3)

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu międzynarodowym (9)
brak

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu krajowym (do trzech*) (5)
brak

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)
Instalacje sztuki współczesnej na Promenadzie Nadmorskiej w Świnoujściu (2)

I.D. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki):

Muzea o znaczeniu międzynarodowym (10)
brak

Muzea o znaczeniu krajowym (do trzech) (8)

Muzeum Fortyfikacji na terenie Fortu Gerharda i Fortu Zachodniego (8)

Muzea o znaczeniu regionalnym (do trzech) (5)

Muzeum Rybołówstwa Morskiego w Świnoujściu (5)

Muzea o znaczeniu lokalnym (do trzech***) (2)
brak

Muzea typu skansenowskiego duże o przynajmniej regionalnym zasięgu (10)
brak

Inne muzea typu skansenowskiego (za pierwsze dwa) (6)
brak

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu krajowym (w sumie za pierwsze trzy) (4)

brak

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu regionalnym* (w sumie za pierwsze trzy) (2)

brak

Organizacja Nocy Muzeów w regionie na dużą skalę (ponad 10 placówek) (4)

brak

Organizacja Nocy Muzeów w regionie na mniejszą skalę* (3-9 placówek) (2)

brak

Lokalne Izby Pamięci, ogólnodostępne prywatne kolekcje pamiątek (do trzech****) (1)

brak

Samodzielne prezentacje multimedialne (pierwsze dwie) (4)

brak

Przy wszystkich uwzględnionych powyżej muzeach i ekspozycjach **dotatkowe** punkty za:

Ekspozycje i prezentacje multimedialne (do dwóch) (2)

brak

Wersje obcojęzyczne ekspozycji i prezentacji multimedialnych (do dwóch) (1)

brak

Ekspozycje i prezentacje albo samodzielne placówki muzealne związane tematycznie z innymi grupami narodowymi lub etnicznymi, dziejami innych państw lub narodów (za pierwsze dwie z objaśnieniami w innym języku) (3)

brak

Przewodniki elektroniczne (1)

brak

Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (do dwóch języków za każdy) (1)

brak

Przewodnicy obiektowi stali (2)

brak

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie** (1)

Muzeum Fortyfikacji w Forcie Gerharda (1)

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie w przynajmniej dwóch językach obcych (w braku stałych), za każdy język do trzech (1)

Muzeum Fortyfikacji w Forcie Gerharda – język niemiecki i angielski (2)

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego muzeum (pierwsze dwa) (2)

brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania muzeum (za pierwsze dwa) (1)

brak

Własny materiał informacyjny, wydany nie dawniej niż przed pięciu laty (1)

brak

Wersje obcojęzyczne własnych materiałów informacyjnych (min. dwie wersje) (1)

brak

Sklep muzealny otwarty w godzinach pracy muzeum (1)

brak

Przy muzeach o znaczeniu **krajowym** dodatkowe punkty za:

Opis zbiorów w językach obcych (1)

brak

Pojedyncze eksponaty (kolekcje) o znaczeniu międzynarodowym (do dwóch) (2)

brak

Przy muzeach **regionalnych i lokalnych** punkty dodatkowe za:

Stałe godziny otwarcia (1)

Muzeum Rybołówstwa Morskiego (1)

Pojedyncze eksponaty lub kolekcje o znaczeniu międzynarodowym (do dwóch w sumie) (2)

brak

Pojedyncze eksponaty o znaczeniu krajowym (najwyżej jeden) (1)

brak

Każdą wystawę tematyczną stałą powyżej czterech (do dwóch w sumie) (1)

brak

Własny materiał informacyjny, opracowania mniejsze (broszury, foldery) (1)

brak

I.E. Eventy kulturowe

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu międzynarodowym (7)

brak

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu krajowym (do dwóch) (6)

FAMA – Festiwal Artystyczny Młodzieży Akademickiej – Świnoujście (6)

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)

brak

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu międzynarodowym (7)

Uznamski Festiwal Muzyki – Świnoujście (7)

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu krajowym (do trzech) (6)

Festiwal Flagi – wywieszania największej flagi w Polsce – Latarnia Morska (6)

Festiwal Muzyki Szantowej – Wiatrak (6)

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)

brak

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu międzynarodowym (7)

brak

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu krajowym (do dwóch) (6)

brak

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu regionalnym (do dwóch)
(4)

brak

Rzadsze eventy kultury wysokiej lub masowej o znaczeniu międzynarodowym (jeden)
(4)

brak

Regularne działanie na terenie regionu grup inscenizacji historycznej (za pierwsze
dwie) (5)

Grupa inscenizacji historycznej przy Forcie Gerharda (5)

Grupa inscenizacji historycznej przy Podziemnym Mieście (5)

Dodatkowy punkt przyznaje się za każdy dzień trwania danego eventu kultury masowej
ponad 4 dni (jednak nie więcej niż 3 punkty w sumie)

Brak

I.F. Funkcjonujące zakłady przemysłowe

Z ofertą turystyczną (do dwóch) (2)

brak

Z ofertą kulturową (do dwóch) (2)

brak

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego zakładu (pierwsze dwa) (2)

brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania zakładu (pierwsze dwa) (1)

brak

Dodatkowo za obsługę w językach obcych (minimum dwa języki obce) (za każdą ofertę) (1)

brak

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

ZOO, akwaria, parki dzikich zwierząt, inne duże obiekty zoologiczne (do trzech) (4)

brak

Park Narodowy z Muzeum Przyrodniczym na terenie regionu (8)

Woliński Park Narodowy – wyspy delty wstecznej Świny (8)

Park Krajobrazowy na terenie regionu (do trzech) (2)

brak

Rezerwat przyrody na terenie regionu (poza parkami narodowymi i krajobrazowymi) (do trzech) (1)

Rezerwat Karsiborskie Paprocie (1)

Karsiborska Kępa (1)

Ogród Botaniczny, palmiarnia, arboretum (za pierwsze dwa) (4)

brak

Ogród przy rezydencji, park kultywowany (za pierwsze dwa) (2)

brak

Park miejski duży kultywowany (pow.4 ha) z obiektami sztuki (pierwsze dwa) (2)

Park Zdrojowy – historyczny, stworzony przez Petera Lennego (z serią rzeźb współczesnych) (2)

Park miejski duży, kultywowany bez obiektów sztuki* (pierwsze dwa) (1)

brak

Park miejski mniejszy (pow. 1-4 ha) z obiektami sztuki** (za pierwszy) (1)

brak

I.H. Szlaki kulturowe:

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki turystyczne o znaczeniu międzynarodowym (8)

Pomorska Droga Świętego Jakuba (8)

Europejski Szlak Latarni Morskich (8)

Europejski Szlak Fortyfikacji Nadmorskich (8)

Szlak Uzdrowisk Cesarskich wyspy Uznam (Świnoujście, Ahlbeck, Herringsdorf, Bansin) (8)

Przebiegający przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki o znaczeniu krajowym (za pierwsze trzy) (6)

brak

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki o znaczeniu regionalnym (za pierwsze dwa) (3)

brak

Materialne lub realne szlaki turystyczne w regionie (własne) (za pierwsze trzy) (3)

Szlak pieszy „Kraina 44 wysp” – Świnoujście (3)

Materialne lub realne szlaki lub trasy w poszczególnych miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (3)

brak

Wirtualne szlaki turystyczne przebiegające przez teren regionu (za pierwsze trzy) (2)

brak

Wirtualne trasy tematyczne w miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (1)

brak

Podziemne trasy turystyczne stale dostępne na terenie regionu (7)

Podziemne Miasto (7)

Regularna oferta objazdu turystycznego z przewodnikiem (za pierwsze dwie trasy) (3)

brak

Oferta objazdu turystycznego z przewodnikiem na zamówienie (za pierwsze dwie trasy) (1)

brak

Dodatkowe wersje językowe objazdu z przewodnikiem (za pierwsze dwie) (1)

brak

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej:

II.A. Informacja turystyczna:

Informacja turystyczna na miejscu, regularnie czynna (2)

Informacja turystyczna Świnoujście (2)

Informacja turystyczna przy Nadmorskiej Promenadzie (2)

Informacja w językach obcych (za każdy język do trzech) (1)

Informacja turystyczna Świnoujście – język angielski i niemiecki (2)

Przewodnicy miejsca lub terenowi na zamówienie (3)

Świnoujście (3)

Przewodnicy miejsca lub terenowi (za każdy język do czterech) (1)

Świnoujście – język niemiecki, angielski (2)

Aktualny własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub jego miejscowości (ogólnie) (2)

Świnoujście (2)

Wersje obcojęzyczne materiału informacyjnego wysokiej jakości (każdy język do trzech) (1)

Świnoujście – język niemiecki, angielski (2)

Pozostały aktualny materiał informacyjny* (1)

Szlaki kulturowe w okolicach Świnoujścia (1)

Wersje obcojęzyczne pozostałego materiału informacyjnego (od dwóch języków) (1)

Szlaki kulturowe w okolicach Świnoujścia – niemiecki, angielski (1)

II.B. Infrastruktura turystyczna

Hotele 5, 4, 3, 2, 1-gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane (za pierwsze dwa obiekty w każdej kategorii) (2)

Hotel Radisson SAS ***** (2)

Hotel Hilton ***** (2)

Hotel Interferie **** (2)

Hotel ApartPark ***** (2)

Hotel Hampton by Hilton *** (2)

Hotel Cesarskie Ogrody *** (2)

Hotele ** i * - ogólnie około 60 tego typu obiektów (4)

Schronisko Młodzieżowe PTSM (2)

Camping (2)

Camping (2)

Istniejąca oferta pakietowa hoteli z usługami turystycznymi (za pierwsze dwie oferty w różnych klasach) (1)

Oferty pakietowe oferowane w większości hoteli i pensjonatów w dzielnicy uzdrowskiej (1)

Restauracje z autentyczną kuchnią regionalną (za pierwszy obiekt) (3)

Restauracja Kergulena (3)

Restauracje z autentyczną krajową kuchnią tradycyjną (za pierwszy inny obiekt) (2)

Restauracja Promenada (2)

Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)

Restauracja Neptun (1)

Dodatkowe punkty za historyczne wnętrza restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)
brak

Dodatkowe punkty za ofertę kulturową w restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

Restauracja Neptun – koncerty na żywo (1)

Restauracja Kurna Chata – wystawy historyczne (-)

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 22.00 (za pierwszą) (1)

Restauracja Promenada (1)

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 24.00 (za pierwszą) (1)

brak

Bistra, bary (za pierwszy obiekt) (1)

Świnoujście – Bar Plażowy (1)

Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, minibusa, samochodu (za pierwsze dwie oferty) (2)

Świnoujście-Karsibór (2)

Świnoujście – Przytór (2)

II.C. Infrastruktura komunikacyjna:

Lotnisko z połączeniami międzynarodowymi w odległości mniej niż 50 km od centrum regionu (1 godzina na dotarcie) (4)

Port Lotniczy Szczecin-Goleniów – 65 km (ok. 50 min) (4)

Lotnisko z połączeniami krajowymi* w odległości mniejszej niż 50 km od centrum regionu (3)

brak

Duży dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (3)

Dworzec kolejowy Świnoujście (3)

Inny* dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (2)

Świnoujście Centrum – kolej UBB (2)

Dworzec autobusowy na miejscu (za pierwszy) (2)

DA Świnoujście (2)

Przystanek autobusowy* na miejscu (za pierwszy) (1)

Świnoujście Karsibór (1)

Świnoujście Przytór (-)

Port pasażerski morski na miejscu (za pierwszy) (3)

Terminal promowy Polferries i Unity Line (3)

Czynna przystań* pasażerska morska lub rzeczna (za pierwszą) (1)

Przystań statków Adler Schiffe (1)

Autostrada lub droga szybkiego ruchu w odległości mniej niż 20 km (za pierwsze dwie) (4)

Droga szybkiego ruchu S3 (zaczyna się w Świnoujściu) (4)

Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km (za pierwsze dwie) *brak*

Inne połączenia* bez utrudnień dla autokarów (za pierwsze dwa) (1)

Droga transgraniczna z połączeniem z Niemcami (1)

Tunel pod Świną (1)

Obecność komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (2)

Komunikacja miejska w Świnoujściu (2)

Kursy nocne komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (1)

Komunikacja miejska w Świnoujściu (1)

Całodobowa oferta taxi na miejscu (1)

Taxi Świnoujście (1)

Stała oferta powozów, bryczek i inna retro (za pierwszą ofertę) (3)

Bryczki i powozy turystyczne – dzielnica uzdrowiskowa w Świnoujściu (3)

Oferta powozów, bryczek i inna retro na zamówienie (za pierwszą ofertę*) (1)

brak

II.D. Promocja turystyczna:

Samodzielny udział regionu lub wchodzących w jego skład miejscowości, gmin lub obiektów w światowych prestiżowych targach turystycznych (za każde stoisko w roku do trzech) (3)

Świnoujście – na targach turystyki morskiej i Festiwalu Portu w Ystad (Szwecja) (3)

Świnoujście – na targach turystycznych w ITB Berlinie (3)

Samodzielny udział regionu lub innych podmiotów (jak wyżej) w krajowych targach turystycznych* (za każde stoisko do trzech) (2)

Świnoujście – Piknik nad Odrą (2)

Świnoujście – Tour-Salon Poznań (2)

Wydawanie regularnych publikacji o charakterze promocyjnym (za pierwsze dwa w ostatnim roku) (1)

brak

Zorganizowanie podróży/wizyty medialnej w ostatnich dwóch latach (2)

Wizyta studyjna dla dziennikarzy National Geographic Traveller 2023 i 2024 (2)

Zorganizowanie konferencji naukowej lub popularyzującej związanej z turystyką w ciągu ostatniego roku (1)

Festiwal Podróży z National Geographic – na promie M/S Polonia – 2023 (1)

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego

III. Instytucje kultury:

Teatr stały (pierwszy obiekt) (3)

Scena teatralna MDK w Świnoujściu (3)

Filharmonia na miejscu (3)

brak

Stała oferta koncertów muzycznych* (za pierwszą ofertę) (2)

brak

Sezonowa oferta teatralna lub muzyczna** (za pierwsze dwie) (1)

Amfiteatr Miejski im. Marka Grechuty (1)

Amfiteatr Promenada (1)

Opera na miejscu (2)

brak

Teatr muzyczny (operetka, rewia lub musical) na miejscu (za pierwszą ofertę) (2)

brak

Kino stałe (za pierwszy obiekt) (2)

Multikino (2)

III.B. Atrakcje krajobrazowe

Góry ze znakowanymi szlakami turystycznymi na terenie regionu (2)

brak

Jeziora zdadne do kąpieli, dostępne ze szlakami pieszymi/rowerowymi (pierwszy akwen) (2)

Zalew Szczeciński (2)

Brzeg morski na terenie regionu (3)

Plaża nadmorska – Morze Bałtyckie (3)

Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)

Dąb Latarników (1)

Aleja dębowa w Karsiborze (1)

Wieże (punkty) widokowe stale dostępne (za pierwsze dwie) (1)

Wieża dawnego kościoła Lutra (1)

Wieża widokowa – Karsibór (1)

Możliwość zamówienia lotu turystycznego nad regionem lub miejscowością (za pierwszą) (3)

Możliwości lotów turystycznych nad miastem (3)

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna:

Baseny kryte ogólnodostępne (za pierwszy obiekt) (2)

Molo Aquapark (2)

Baseny otwarte ogólnodostępne (za pierwszy obiekt przy braku basenu krytego) (1)

Basen Północny (1)

Plaże morskie ogólnodostępne, plaże jeziorne rzeczne (za pierwszy obiekt) (2)

Plaża nad Bałtykiem (2)

Stała oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (2)

Kursy językowe INTERACT (2)

Sezonowa* oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (1)

Bałtycka Akademia Języków Obcych (1)

Stale centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (2)

Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Świnoujściu (2)

Sezonowe* centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (1)

Centra sportów plażowych (1)

Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)

Stadion Miejski w Świnoujściu (1)

Szkoły i szkolenia sportowe ogólnodostępne (jeździeckie, lotnicze, inne) (pierwsze dwa) (1)

Palomino Ranch (1)

Lodowiska ogólnodostępne stałe (za pierwszy obiekt) (2)

brak

Lodowiska sezonowe* (za pierwszy obiekt) (1)

brak

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową

IV.A. Instytucje w regionie:

Obecność uniwersytetu w regionie (za pierwszy) (4)

brak

Obecność innej uczelni wyższej w regionie (za pierwsze dwie) (2)

brak

Obecność siedziby władz państwowych (5)

brak

Obecność siedziby władz wojewódzkich (2)

brak

IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie

Oficjalne kurorty (za pierwsze trzy miejscowości) (4)

Uzdrowisko Świnoujście (4)

Sanatoria i ogólnodostępne ośrodki rehabilitacji (punkty za pierwsze dwa obiekty) (2)

Sanatorium Wodnik (2)

Sanatorium Energetyk (2)

IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie

Regularne organizowanie imprez targowych o przynajmniej krajowym zasięgu (2)

brak

Obecność krajowych central wielkich firm w regionie (za pierwsze trzy) (2)

brak

Całoroczne centra konferencyjne (za pierwszy obiekt) (3)

brak

IV.D. Oferta shoppingu w regionie

Galeria zakupów o znaczeniu regionalnym (za pierwszy obiekt) (4) za jeden następny (2)

Galeria CORSO (4)

Centrum Handlowe Uznam (2)

Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych z patentem europejskim (za pierwszy obiekt) (2)

brak

Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych znanych na skalę krajową (za pierwszy obiekt) (1)

brak

Deptak handlowy (za pierwszy) (2)

Promenada nadmorska (2)

IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów

Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości (pierwsze cztery) (1)

Związek partnerskich miast: Świnoujście – Ystad (Szwecja) (1)

Związek partnerskich miast: Świnoujście – Nordenham (Niemcy) (1)

Związek partnerskich miast: Świnoujście – Greifswald (Niemcy) (1)

Związek partnerskich miast: Świnoujście – Truskawiec (Ukraina) (1)

Podsumowanie:

kategoria I: 183

kategoria II: 99

kategoria III: 32

kategoria IV: 20

Łącznie: 334

Tabela 1. Zestawienie punktacji dla powiatu grodzkiego Świnoujście w zakresie turystyki kulturowej

Kategoria	Podkategoria	Liczba uzyskanych punktów	Maksymalna liczba punktów
I. Potencjalne cele turystyki kulturowej	I.A. Zabytki	66	473
	I.A. a) Obiekty sakralne	11	122
	I.A. b) Zamki i pałace	0	108
	I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne	26	140
	I.A. d) Obiekty militarne	17	18
	Dodatkowe punkty w kategorii I.A.	12	
	I.B. Miejsca historyczne lub znaczące	3	168
	I.B. a) Budowle historyczne i monumenty	3	102
	I.B. b) Cmentarze historyczne	0	56
	I.B. c) Budowle współczesne	0	10
	I.C. Pojedyncze dzieła sztuki	8	72
	I.D. Muzea i wystawy	17	205
	I.E. Eventy kulturowe	35	150
	I.F. Zakłady przemysłowe z ofertą turystyczną	0	16
	I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza	12	53
	I.H. Szlaki kulturowe	42	106
	<i>RAZEM za kategorię I</i>	183	1243
II. Elementy obsługi turystycznej	II.A. Informacja turystyczna	17	17
	II.B. Infrastruktura turystyczna	40	51
	II.C. Infrastruktura komunikacyjna	29	32
	II.D. Promocja turystyczna	13	20

	<i>RAZEM za kategorię II</i>	99	120
III. Pozostała oferta czasu wolnego	III.A. Instytucje kultury	7	12
	III.B. Atrakcje krajobrazowe	12	14
	III.C. Oferta sportowa, rekreacyjna i edukacyjna	13	13
	<i>RAZEM za kategorię III</i>	32	39
IV. Inne czynniki wspierające turystykę kulturową	IV.A. Instytucje w regionie	0	15
	IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej	8	16
	IV.C. Oferta turystyki biznesowej	0	11
	IV.D. Oferta shoppingu	8	11
	IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów	4	4
	<i>RAZEM za kategorię IV</i>	20	57
SUMA (WSZYSTKIE KATEGORIE)		334	1453

III. Ocena mikroregionu z punktu widzenia turystyki kulturowej

Świnoujście to miasto na prawach powiatu, jak również znane uzdrowisko, miejscowość wypoczynkowa i port morski. Liczy ponad 40 tys. mieszkańców i zajmuje imponującą powierzchnię 202 km², z czego ponad połowę zajmują wody Bałtyku, cieśniny Świny oraz Zalewu Szczecińskiego, a blisko 40% tereny zielone – parki, zieleńce i lasy miejskie. Całość malowniczo położona jest na 44 wyspach, z których część znajduje się na terenie Wolińskiego Parku Narodowego. Ze względu na lokalizację na obszarze tzw. Bramy Świny, ukształtowanie terenu w mieście i jego okolicach jest słabo zróżnicowane, a jedyne wzniesienia (liczące nieco ponad 30 m n.p.m.) otaczające Świnoujście, znajdują się już poza granicami miasta i powiatu.

Dzielnice miasta położone są na trzech dużych wyspach – Wolinie, Uznamie i Karsiborze. W centrum funkcjonuje przeprawa promowa przez Świnę, która w 2023 r. znacznie odciążona została poprzez wybudowanie tunelu pod cieśniną – najdłuższego tego typu obiektu w Polsce. Świnoujście posiada ponadto stałe połączenia promowe ze szwedzkimi Ystad i Trelleborgiem, kolejowe ze Szczecinem i niemiecką częścią wyspy Uznam, a także drogowe (droga S3) z resztą częścią kraju.

Historia Świnoujścia nie jest długa i związana jest ze strategicznym położeniem miejsca, nad Bałtykiem u wejścia do systemu rzecznej Odry i drogi wodnej do Szczecina. Miasto powstało w XVIII w. jako pruski port morski, który ze względów strategicznych wymagał państwowej ochrony. Powstały wówczas forty zespołu umocnień nadmorskich, które niemal w całości przetrwały do naszych czasów. Trzy (spośród czterech) fortyfikacje można dziś zwiedzać po obu stronach Świny – Fort Zachodni, Fort Anioła i obsypany licznymi nagrodami za najlepszy produkt turystyczny regionu i kraju – Fort Gerharda. Także w Świnoujściu wznosi się najwyższa ceglana latarnia morska na świecie, mierząca 68 metrów wysokości. Oprócz punktu widokowego, w gmachu latarni mieści się niewielka ekspozycja na temat techniki morskiej i latarnictwa. To na niej, każdego roku w Dzień Flagi (2 maja) wywieszana jest największa flaga Polski.

Świnoujski Park Zdrojowy i dzielnica uzdrowska zostały założone już w XVIII wieku, a nieco ponad sto lat później powstał tu pierwszy dom zdrojowy. Krajobrazowy park z licznymi egzotycznymi nasadzeniami drzew został zaprojektowany przez generalnego dyrektora królewskich ogrodów w Poczdamie i Berlinie – Peter Joseph Lenné, twórcę m.in. słynnych ogrodów Sanssouci. To jeden z najpiękniejszych i najlepiej zaplanowanych ogrodów miejskich w tej części Europy. Oddziela on centrum współczesnego miasta od XIX-wiecznej dzielnicy uzdrowskiej i części promenady nadmorskiej oraz plaż. Na jej terenie zobaczyć można nie tylko ciekawe pod względem architektonicznym wille, ale również kilka dobrze zachowanych secesyjnych kamienic z tzw. przedogródkami.

Warto podkreślić, że Świnoujście to nie tylko centrum miasta i dzielnica uzdrowska położona nad brzegami Morza Bałtyckiego, ale również ogromne tereny rozlokowane na ponad 40 wyspach obszaru tzw. delty wstecznej Świny. Część z nich jest zamieszkała (np. Karsibór), a historia ich osadnictwa sięga czasów średniowiecznych. Współczesne osiedla Świnoujścia, jak Przytór, Łunowo, Warszów czy Karsibór to dawne wsie rybackie rozłożone nad wodami Świny oraz Zalewu Szczecińskiego. Wiele z tych terenów stanowi dziś cenne obszary przyrodnicze, częściowo wchodzące w skład Wolińskiego Parku Narodowego lub obszaru ochrony siedliskowej Natura 2000.

Szczegółowa waloryzacja potencjału turystyczno-kulturowego, przeprowadzona dla powiatu wykazała, że analizowany mikroregion w najważniejszej dla oceny kategorii (I. Potencjalne cele turystyki kulturowej) uzyskał **183 punktów**. Zgodnie z

przyjętym podziałem zaproponowanym przez Mikosa von Rohrscheidta [2010, s. 447-472] oznacza to **średni potencjał turystyczno-kulturowy** (przedział punktowy 100-250). Na tle pozostałych, analizowanych również na łamach Turystyki Kulturowej, powiatów województwa zachodniopomorskiego [m. in. Buryan, Mikos v. Rohrscheidt 2014, Duda 2019a i b, Duda, Głąbiński, Szostak 2019, Kacprzak, Duda 2020, Kupiec, Duda 2021] jest to jednak wynik ponadprzeciętny, śmiało konkurujący z takimi turystycznymi perłami jak powiat stargardzki (199 punktów) czy choszczeński (182 punkty). Trudno jednak porównać analizowany mikroregion do innych, podobnych obszarów na terenie województwa zachodniopomorskiego. Świnoujście to powiat grodzki, a zatem reprezentuje go jedno miasto, w dodatku znacznie rozwinięte w kierunku turystyki wypoczynkowej i uzdrowiskowej, aniżeli historyczno-kulturowej. Pod względem liczby zabytków, bogatej historii czy nawet znaczenia w historii Pomorza Zachodniego, Świnoujście znacznie ustępuje swoim słynnym sąsiadom – Wolinowi, Kamieniowi Pomorskiemu czy Trzebiatowowi. Z drugiej strony – położenie miasta sprawia, że to właśnie tutaj kumulują się znane, transgraniczne szlaki kulturowe tej części regionu Południowego Bałtyku – Pomorska Droga Świętego Jakuba, Europejski Szlak Latarni Morskich czy Szlak Nadmorskich Fortyfikacji Europy. Ich obecność znacznie podnosi znaczenie Świnoujścia w rozwoju turystyki kulturowej Pomorza Zachodniego i zmienia optykę postrzegania tej części przestrzeni turystycznej kraju. Świnoujście ma znacznie więcej do zaoferowania aniżeli jedynie wypoczynek na plaży, czy turystykę aktywną związaną z pasem nadmorskim.

Wartym podkreślenia jest fakt, że to w tej części kraju skupia się największa liczba obiektów noclegowych, ich zróżnicowanie (wszystkie kategorie hoteli, pensjonaty, schroniska i pola namiotowe) i wykorzystanie w ciągu całego roku, w znacznym stopniu niwelując zjawisko sezonowości – tak powszechne na polskim wybrzeżu Bałtyku. Stopień zagospodarowania turystycznego regionu oraz liczne działania promocyjne sprawiły, że w tych kategoriach powiat uzyskał niemal maksymalne liczby punktów (odpowiednio 99 i 32, na 120 i 39 możliwych). Świadczy to o olbrzymim potencjale, który przy odpowiednim zagospodarowaniu walorów kulturowych, przyczyniłby się do znaczącego wzrostu znaczenia regionu na mapie turystyczno-kulturowej kraju.

Jednym z najbardziej niedocenianych i niewykorzystanych ciągle elementów potencjału kulturowego regionu jest jego wartość narracyjna, w oparciu o liczne lokalne opowieści, historie i legendy. Już sam portowy charakter miasta sprawia, że na bazie

tego typu zasobów, można stworzyć tu oryginalne produkty turystyczne, których narracyjna interpretacja zwiększyłaby znaczenie w poznawaniu przestrzeni całego Pomorza.

IV. Powiat grodzki Świnoujście jako destynacja turystyki kulturowej

Wprawdzie determinantem rozwoju przestrzeni turystycznej Świnoujścia od wielu lat jest wypoczynek oraz turystyka aktywna i kwalifikowana, istnieją przesłanki do rozwoju tematycznych form turystyki kulturowej, w oparciu o istniejące zasoby. Przeprowadzona analiza potencjału turystyczno-kulturowego powiatu oraz interpretacja jej wyników pozwoliły na wskazanie kilku form turystyki kulturowej – najbardziej charakteryzujących omawianą przestrzeń i wpisujących się w jej odpowiednią interpretację.

Turystyka militarna

Specyficznym elementem dziedzictwa regionu są liczne pozostałości dawnych fortyfikacji, umocnień oraz tajemniczych schronów, ukrytych pośród wydm nadmorskich. Trzy (spośród oryginalnie czterech) fortów XIX-wiecznej twierdzy, stanowią dziś jedne z najlepiej zachowanych systemów nadmorskich fortyfikacji w całej Europie. Udostępnione są do zwiedzania, posiadają ciekawe i autentyczne wystawy sprzętu wojskowego a narracyjny sposób interpretacji tych miejsc należy do najlepszych i najwyżej ocenianych w kraju. Oprowadzają tu [przewodnicy przebrani w pruskie mundury z epoki, a forma samego zwiedzania nawiązuje do musztry wojskowej i szkolenia nowych kadetów.

Niestety, olbrzymią barierą do rozwoju tej formy turystyki, są olbrzymie ograniczenia dostępu do obiektów jakie powstały w ostatnich miesiącach, w związku z funkcjonowaniem gazoportu – obiektu strategicznego w kontekście bezpieczeństwa narodowego. Wraz z ograniczeniami zamknięto jedyną drogę, jaka prowadziła do obiektów, a jedyną możliwością dostępu do latarni morskiej i Fortu Gerharda jest kursujący zaledwie kilka razy dziennie statek wycieczkowy. Pomimo licznych rozmów i petycji, konflikt nie został rozwiązany, a jedne z najważniejszych i najbardziej znanych miejsc turystycznych Świnoujścia traci coraz bardziej na znaczeniu.

Warto nadmienić, że w skład zasobów potencjalnie tworzących przestrzeń turystyki militarnej w Świnoujściu, wchodzi dodatkowo pozostałości baterii

przeciwlotniczej, liczne schrony bojowo-koszarowe oraz znakomicie zachowane tajne Podziemne Miasto, będące zapasowym stanowiskiem dowodzenia polskiej armii w czasach tzw. Zimnej Wojny. Miejsce to połączono z siecią blisko kilometrowych podziemnych korytarzy, wyposażono i udostępniono do zwiedzania.

Turystyka historyczno-uzdrowiskowa

Turystyka uzdrowiskowa sama w sobie nie jest raczej postrzegana jako forma turystyki kulturowej. W przypadku Świnoujścia mamy do czynienia z jednym ze starszych uzdrowisk na terenie Pomorza Zachodniego, gdzie zachowała się oryginalna zabudowa domów zdrojowych, układ całej dzielnicy uzdrowiskowej oraz rozległego Parku Zdrojowego, który jest przykładem jednego z najlepszych założeń parkowych w tej części Europy. W takim kontekście, bez wątpliwości możemy mówić o elementach dziedzictwa kulturowego, które stworzyło jedną z najciekawszych dzielnic uzdrowiskowych na terenie dzisiejszej Polski.

Wraz z położonymi w niemieckiej części wyspy Uznam miejscowościami Ahlbeck, Herringsdorf i Bansin, Świnoujście tworzy unikatowy zespół tzw. „uzdrowisk cesarskich”, które już od połowy XIX w. odwiedzane były przez koronowane głowy z dużej części Europy. Połączenie kolejowe z Berlinem dodatkowo gwarantowało ciągły napływ kuracjuszy. Obecnie, wyremontowane obiekty stanowią nierozzerwalny element krajobrazu kulturowego miasta, a nadmorska dzielnica uzdrowiskowa cieszy się powodzeniem wśród turystów. Przy odpowiednim zadbaniu o właściwą interpretację miejsca, istnieją przesłanki do wykreowania markowego produktu turystyki kulturowej bazującego na oryginalnym przesłaniu i dziedzictwie kulturowym miasta.

Bibliografia:

- Duda T., Głabiński Z., Szostak D., 2019, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu białogardzkiego*, Turystyka Kulturowa, vol.5 (2019), s. 133-152
- Duda T., 2019a, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu grodzkiego Szczecin*, Turystyka Kulturowa, vol.1 (2019), s. 142-165
- Duda T., 2019b, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu kamieńskiego*, Turystyka Kulturowa, vol.3 (2019), s. 180-201
- Kacprzak M., Duda T. 2020. *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu choszczeńskiego*, Turystyka Kulturowa, vol.6 (2020), s. 247-270
- Kupiec M., Duda T., 2021, *Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu drawskiego*, Turystyka Kulturowa, vol.1, No 118 (2021), s.171
- Mikos von Rohrscheidt A., 2010, *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy* (wyd.2), wyd. KulTour.pl, Poznań